M168

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LRA

Mintis

LIETUVIŲ VISUOMENĖS DIENRAŠTIS

Nr. 203
ŠEŠTADIENIS
1946 M. SPALIO MĖN. 26 D.
I METAI

Darbotvarkės klausimai JT plenume

Londonas. Jungtinių Tautų plenumo posėdyje diskutuojama darbotvarkė. Pranešimus padarė JT generalinis sekretorius Trygvė Lie ir pasaulio ūkio tarybos pirmininkas. Trygvė Lie savo kalboje pasisakė prieš Franko režimą, kaip netinkamą šiems laikams fašizmo liekaną. Jis siūlė JT idėjos propagavimo tikslams pasistatyti galingą trumpų bangų radijo stotį. Nürnbergo bylą aptarė, kaip vieną iš toli numatančių veiksnių, galėsiančių tarnauti atgrasinimo priemone nuo jėgos naudojimo tarptautiniuose santykiuose. Deja, svarbiausia atominės energijos kontrolės sritis vis dar tebelaukia išsprendimo. Joje padaryta per maža pažanga. Kol tai nebus išspręsta, niekas negalėsiąs ramiai niegoti.

Prezidentas Trumanas savo sveikinimo kalboje JT pažadėjo visišką JAV paramą jų pastangose taiką sukurti ir išlaikyti. Nors yra ideologinių skirtumų tarp Tarybų s-gos ir Vakarų demokratijų, susitarimas turi būti pasiektas lygybės pagrindu, kad būtų išvengta katastrofos.

Visi pranešimai ir sveikinimai buvo verčiami į anglų, prancūzų, rusų, ispanų ir kinietių kalbas.

Naujorkas. JT plenumo pirmininkas Belgijos užs. reikalų ministeris Spaakas savo atidarymo kalboje pareiškė, kad daugelis netiki JT organizacija arba net iš jos juokiasi. Bet jei šiai organizacijai nepavyksią išspręsti problemų, jos nebūsiančios aplamai išspręstos taikiu būdu. JT organizacija turinti pirmenybių prieš buvusią Tautų Sąjungą, nes šioje dalyvaujančios JAV ir Tarybų s-ga. Daug priklausą nuo spaudos, ar JT pastangos atnešią naudos.

Po prezidento Trumano kalbos, posėdis buvo nutrauktas iki 17 valandos.

Po posėdžio užs. reikalų ministeris Molotovas pasveikino Trumaną, pareikšdamas, kad jo kalba buvusi puiki.

Tarybų s-gos atstovas Višinskis spaudos atstovams pareiškė, kad Tarybų s-ga nesutiksianti su pietvakarių Afrikos mandato srities įjungimu į Pietų Afrikos s-gą. Tarybų s-ga taip pat pasipriešinsianti Australijos ir Kubos siūlymui pakeisti veto teisę.

JT 1 DARBO POSEDIS

Naujorkas. Jungtinių Tautų pilnatis spalio 24 d. 17 val. turėjo 1 darbo posėdį. Buvo prisaikdinti 7 vicepirmininkai. Trygvė Lie pateikė JT nuolatinės buveinės ieškojimo komisijos darbo rezultatus. Parinktos 5 vietos netoli Naujorko.

SOVIETAI DARBININKUS VEŽA NE VIEN IŠ BERLYNO

Londonas. Sovietų pradėtas vokiečių darbininkų vežimas Tarybų s-gon neapsiriboja vien Berlynu. Ir iš kitų Vokietijos miestų ateina panašių žinių. Ar tai vykdoma prievarta, ar laisvu susitarimu, lig šiol nepavyko tiksliai nustatyti. Kai kurie, rodosi, būsią pasirašę sutartis, betgi daugumas jau sėdėdami traukinyje į Odesą ar Maskvą, kitų šeimų nariai liudija, kad jų išvežtieji maitintojai nėra jokių sutarčių pasirašę. Sovietų karinės valdžios informatorius betgi patikino, jog niekas prievarta nėra vežamas.

DE GAULLĖS PARTIJA

Londonas. Paryžiuje įkurta nauja respublikiška de Gaullės partija, turinti tikslą kovoti dėl konstitucijos pakeitimo. Į partiją įeina 4 dešiniosios partijos. Jai vadovauja buvęs de Gaullės adjutantas.

Komunistinė diktatūra skatina nesantaiką

Londonas. Attlee, kalbėdamas Anglijos profesinių sąjungų suvažiavime, pabrėžė, jog svarbiausias Anglijos tikslas išlaikyti ir sustiprinti taiką. Kol JT nėra visiškai susicementavusios ir išsivysčiusios į vieningą bei darnų organizmą — Anglijos ginkluotosios pajėgos privalo būti užtenkamai stiprios ne tik Anglijos apsaugai, bet ir kitiems padėti gintis nuo galimo užpuolimo. Tikrosios demokratijos praktikavimas valstybių viduje ir tarpvalstybiniuose santykiuose būtų užtenkamas taikos laidas. Deja, demokratija šiandien kai kame tėra pasityčiojimo objektas ir užsimaskavimo priemonė. Komunistai ne tik nepripažįsta, bet ir nepakenčia kitaip galvojančiųjų. Visi, kas jų įsakymams nepasiduoda, yra naikinami, o neprienant sunaikinti, šmeižiami, pravadžiuojami fašistais ir tt. Kol komunistinė diktatūra tyčiosis iš savo tautos ir kitų tautų, tol nesantaikos sėkla turės gerą dirvą ir taikos daigui joje nebus vietos. Tikrasis socializmas nesiremia nei klasių kova, nei pasiturinčiųjų suproletarinimu, o priešingai — klasių bendradarbiavimu neturtingiesiems praturtinti, jiems į pasiturinčiųjų luomą pakelti. Tam turi tarnauti gamyba. Gamybos didinimas turi vienodai rupėti tiek darbininkams, tiek darbdaviams. Nei vieni, nei kiti į gamybos produktus neturėtų žiūrėti, kaip vien į savo turtą, bet kaip į visų turtą.

Sovietų nuomonė apie SPD laimėjimą

Maskva. „Pravda" paskelbė pirmą sovietų komentarą apie SPD rinkimų laimėjimą. Jame sakoma, kad berlyniečius apakinusios klaidingos teorijos. SPD laimėjusi rinkikų balsus, juos įtikindama, kad dėl dabartinio būvio kalti esą ne nacionalsocialistai, bet SED, kad atsakingumas tenkąs SED - ui. „Pravdos" nuomone SPD propagandai panaudojusi ir tai, kad skelbusi, jog tariamai esą galima tikėtis paramos iš Anglijos ir Amerikos.

GLAUDESNI JAV SANTYKIAI SU INDIJA

Vašingtonas. Amerikos užsienio reikalų ministerija praneša, kad praplečiami diplomatiniai santykiai su Indijos pereinamąja vyriausybe. Diplomatinės atstovybės nuo šiol paverčiamos ambasadomis.

OLANDIJOS KARALIENĖS VIZITAS BELGIJOJE

Briuselis. Olandijos karalienė Wilhelmina, atvykusi į Briuselį, pareiškė padėką Belgijos vyriausybei už suteiktą paramą per pastaruosius 2 metus. Ta proga ji įteiks ordenų pasižymėjusiems vyrams.

VOKIETIJOS KARIAI KOVĖSI ANGLŲ PUSĖJE

Londonas. Admirolas Mountbattenas pranešė nuostabą keliantį faktą, kad šiame kare anglų pusėje buvo vokiečių savanorių. Pasak jo buvęs internacionalinis dalinys, kuriame dalyvavę ir 60 vokiečių, priimtų po rūpestingos atrankos. Šis dalinys sėkmingai dalyvavęs žygyje prieš Saint Nazaire uostą.

* * *

Rymas. Krikščionių demokratų frakcija paruošė rezoliuciją, kuria ji atmeta Italijai nustatytas taikos sąlygas.

Paryžius. Prancūzijos atstatymo komisija sudarė atstatymo planą, kuriam finansuoti reikės 2 milijardų frankų. Tos lėšos būtų panaudotos žemės ūkio, pramonės, prekybos ir susisiekimo sritims tvarkyti.

Belgradas. Buvusio wehrmachto 21 karininkas nuteisti mirties bausme. Jie buvo kaltinami nužudę daugelį tūkstančių Jugoslavijos piliečių.

Praha. Liaudies teismas nuteisė buvusį Bohemijos ir Moravijos protektorių bei policijos viršininka Kurtą Daluegę mirties bausme pakartinai. Sprendimas įvykdytas praėjus kelioms valandoms po teismo.

INCIDENTAS DP STOVYKLOJE BLOMBERGE

Londonas. Maskvos pranešimas apie pasikėsinimą prieš sovietų karininką, Unrros ir anglų karinės valdžios yra patvirtinamas. Pasikėsinimas įvyko pabaltijiečių stovykloje Blomberge, kurią trys sovietų karininkai lankė be leidimo, kad priverstų baltijiečius grįžti namo. Raudonieji kariai stovyklos gyventojų buvo sutikti nedraugiškai ir palydėti akmenimis. Buvo mesta ir viena bomba, kuri sužeidė vieną iš DP ir du vokiečius. Įvykis tiriamas.

Taikos kongresui pasibaigus

G. Rymantas

Pasyvus balansas

Paryžiuje baigėsi 80 d. trukęs tariamosios taikos kongresas. Taikos fantomas persikelia iš Paryžiaus į Naujorką. O ten, kaip ir Paryžiuje bus nenuoširdžiai kalbama apie taiką, esminius argumentus pakaušyje puoselėjant, nenuoširdžiai tariamasi esminiais klausimais ir užnugaryje rikiuojant argumentus, kurie gali tvirčiau prabilti, kaip valstybės vyrai.

Šis kongresas ypač skiriasi nuo anksčiau buvusiųjų. Jis apima ne visus karą pralaimėjusius bet tik sulužusios ašies kai kuriuos sfipinus. Japonija yra visiškoje JAV žinioje, ir didžiausiai stengdamiesi sovietai nesugeba ten įkišti nosies į valdymą. Vokietija, pagrindinis karo kaltininkas, palikta nuošalyje, o pagrindinės galybės dėl jos dabar varžosi ir nesutaria.

Ankstesnėse taikos konferencijose, pvz., Vienos kongrese, buvo atsinešta restauracijos dvasia, Versalio sutartis atausta Vilsono 14 punktų apibrėžomis, o dabartinė remiasi nuoga jėga, dviejų stovyklų beryškėjančiu nesutarimu, kuris siaubą kelia ne vien žaisme dalyvaujantiems, bet ir nuošaliai stovintiems.

Pagaliau šio kongreso procedūra ne mažiau kieta. Kongresas pagal Maskvoje įvykusį trijų galybių užsienio reikalų ministerių susitarimą gali pateikti rekomendacijas, pageidavimus, kad sudarytų pasauliui kilnų įspūdį, jog dvi galybės anglosaksai ir sovietai, nors turi kai kurių užsimojimų tarptautinėje politikoje, bet nebūtų palaikyti diktatoriais. Mažosios ir vidutinės valstybės, kurios tiesiog kovojo su ašies valstybėmis, taip pat turi žodį. Tas žodis stipriai rikiuojamas, ypač slavų maiše esančių valstybių, kad nenukryptų nuo „generalinės" sovietų užsienio politikos linijos. Dabartiės sąlygose Amerikos Sovietų ginčas paliko daug kartėlio, lyg skiriamo viešajai nuomonei įjautrinti, kuri užtektinai užnuodyta.

Dvi Versalio taikos konferencijos: 1871 ir 1919 m. aiškiai sprendė, o dabartinė, negalėjusi ilgai išeiti iš užburto rato, liko tiktai talkininkė. Ji talkininkavo galybėms atmosferai įtempti, kai kuriems klausimams propaguoti ar pagaliau nubalsuoti.

Dalyvių skaičius nepaprastas — 21. Toks pat skaičius Niurnberge sėdėjo kaltinamųjų suole. Iš kaltinamųjų 3 išteisinti. Ar istorija kada nors išteisins 3 galybes, kurios dabar rungtyniauja dėl pasaulio valdymo, nejausdamos visuotinio atsakingumo už dabartinį būvį?

Pagaliau buvę santarvininkai labiau nesutaria savo tarpe, kaip nugalėtųjų likimą spręsdami. Dabartiniu metu pasaulinio masto galvosukį sudaro ne nugalėtojų pertvarkymas, pokarinio meto sudėtingų klausimų išsprendimas, bet laimėtojų nesutarimas. Jis šiandien kelia nuogąstavimų, rytojui žadanerimą, o artimai ateičiai siaubą. Visa tai išplaukia iš skirtingų dviejų pasaulių, jų užsimojimų žemės rutulį užvaldyti ir nuolatinio susikirtimo, kuris vargu gali tapti pakenčiama santarve.

Paryžiaus taikos kongresas ir vaizduoja tų galybių nesutarimą. Jei karo laimėtojai savo tarpe rastų būdą susitarti, visi tarptautiniai klausimai būtų jau seniai išspręsti, o pasaulis galėtų pajusti atoslūgį po ilgos įtampos.

Nelemtas paveldėjimas

Keturi didieji bent porą mėnesių tarėsi dėl Italijos, Vengrijos, Rumunijos ir Suomijos sutarčių. Anuomet buvo apspręsti kariniai, kai kurie teritoriniai, politiniai klausimai, bet retu atveju prieita vienodą nuomonę ūkiniais klausimais.

Negalima teigti, kad kariniai klausimai sutartinai išspręsti. Dėl jų susitarta nugalėtojų sąskaiton, bet palikti atviri santarvininkų tarpe. Kariuomenės atitraukimas iš Italijos ir Bulgarijos teoriškai nutartas, bet liko atviras klausimas dėl sovietų armijos Rumunijoje, Vengrijoje ir Austrijoje.

Teritoriniai klausimai aptarti labai grubiai: Besarabija ir šiaurės Bukovina atiduotos sovietams, Hitlerio padovanota Dobrudža lieka bulgarams. Vengrija įspraudžiama 1939 m. ribose. Transilvanija su 1,5 mil. vengrų atitenka rumunams. Prancūzai mikliu, bet neišmintingu siūlymu Jugoslavijai grąžina Istriją su Pola, bet be Gorici jos ir Triesto. Triestas tampa laisvu uostu, susisiekiančiu su italų sritimi.

Ašies palydovų santvarkos klausimu susitarta. Ten turi vyrauti demokratinė mintis. Nelaimė, kad praktikoje šis nutarimas, kaip ir daugelis kitų, lieka kaboti orė, nes sovietų rankose atsidurusiuose kraštuose siaučia komunistų partijų teroras, kuris šiandien nepašalinamas vien gerais žodžiais.

Reparacijų klausimai aptarti apgraibomis, todėl kongrese dar daug laiko sugaišta, nors nenukrypta žymiai nuo ankstesnio.

Šie esminiai klausimai kelia ne vien nesutarimus, bet ir tarptautinį nerimą. Sovietai Balkanuose iš dalies ir Suomijoje tiesiogiai sprendžia reparacijų klausimą. Jie nelaukia tarptautinio susitarimo, bet paskubomis imasi priemonių užimtų kraštų ūkiniams syvams išsiurbti. Turto suvalstybinimas, pusiauvalstybinių bendrovių sukurimas, kurios iš Maskvos gauna nurodymus, yra tos pastoviosios priemonės, kurių pagalba vykdomas žiauriausias ūkinis apiplėšimas svetur.

Anglosaksai ir prancūzai anksčiau Balkanuose daug kapitalo idėjo ir į visa tai žiūri su didžiausiu nerimu. Jie bandė bent dalį prarasto atkovoti sutartimis ir kapitalistiniais metodais, kuriems dabar kelias užkirstas. Laisvą prekybą, didžiausią palankumo pradmenį tarptautinėje prekyboje sovietai sutinka įgyvendinti, bet išskiriant nacionalizuotą turtą ir mišrias bendroves, kuriose Maskva dalyvauja su savo kapitalu. Anglosaksai bandė atsikirsti, kad jie sutinka dalyvauti sukurtose bendrovėse.

Anglosaksai bandė visomis išgalėmis atkovoti tarptautinę laisvę Dunojaus laivininkystei. Jų pagrindinis tikslas prieiti prie žibalo šaltinių, turėti laisvę plaukioti vandenimis, skraidyti virš Balkanų. Amerikiečiai jau buvo užmezgę saitus su Balkanais oro linijomis, bet prieš kurį laiką jas panaikino. Čekijai naujai tarpininkaujant anglosaksai bandė užmegsti santykius su Balkanais. Šis bandymas nuėjo vėjais, nes sovietai užkirto jam kelią. Amerikiečiai atsako: nutraukia Prahai žadėtą 50 mil. dolerių paskolą.

Įvairiems nesutarimams spręsti anglosaksai siūlo naudotis tarptautinio teisingumo teismu, bet sovietai nesutinka.

Tokį paveldėjimą turi suviršinti tariamasis taikos kongresas. Jis tik tiek įdomus, kad anglosaksų parinktų atstovų dauguma moraliai paremtų jų siūlymus, nenukrypstant nuo jų pateiktų savų ir atliktų propagandinį mostą, kurį Bevinas spalio 22 d. pasakytoje kalboje paneigia ir tuo būdu stengtųsi pasauliui įrodyti: Štai sovietams darėme nuolaidas, rodėme gerą valią, bet ne dėl mūsų kaltės susitarti nepavyko.

Šis kongresas įdomus tuo, kad jo užkulisinė kilmė dabar rodoma viešumoje. Žymiausios galybės atstovas — Byrnesas — organizavo kovą iš generalinio štabo, vengdamas bet kurio asmeninio sąlyčio. Jam, matyti, Molotovo veidas toks neįdomus, kad tik kongreso pabaigoje, Bevinui patarpininkavus, pasimatė pusvalandį. Kongresui pasibaigus Byrnesas, kuris šioje konferencijoje vadovavo demokratinei stovyklai, pareiškia, britams tik pritariant, prancūzams siūlant kompromisus daryti, kad santykiai su sovietais ne tik negerėja, bet net įtampa didėjanti.

MIKOLAIČIKAS NESIDUODA NUSVILPIAMAS

„Wiadomosci Polski" rašo: Mikolajčikas, atvykęs į Gdanską pašventinti vietos liaudininkų skyriaus vėliavos, buvo sutiktas PPR mušeikų švilpimu. Jis to nepaisydamas kalbėjo: „Te tie, kurie moka švilpti, švilpia sau, mes dirbsime Lenkijai. Jie yra apmokami agentai ir mūsų adresu šaukia „išdavikai". Tai niekšai. Tai atsišaukia tie, kurie kovą prieš vokiečius tepradėjo 1942 metais, o mes kovojome žymiai anksčiau. Šiandien Lenkijoje valstiečių masių atstovai neturi vietos paposėdžiauti, nors visur tuštį plotai, visur dirvonai. Aš lenkiu galvą prieš kiekvieną didvyriškumą ir kiekvieną pralieto kraujo lašą, tačiau klausiu, kodėl skaičiai, rodą pogrindžio armijos kovotojų aukas, yra nuolat konfiskuojami, kodėl konfiskuojama statistika, rodanti, kad tuo tarpu, kai Tėvynės Armijoje (Armija Krajowa) buvo 50.000 vyrų, liaudies armijoje (komunistiniuose daliniuose) vos 800. Vienybė nebus atsiekta tuo būdu, kai vienoje rankoje laikomas saldainis, o antra su lazda švaistomasi į visas puses. Ar gali politinės ideologijos vystytis ir plisti bei atnešti naudą valstybei, jei nėra žodžio, susirinkimų ir spaudos laisvės".

BALTAI NENURIMS, KOL NEATGAUS LAISVĖS

Populiarus amerikiečių savaitinis žurnalas „Newsweek" savo rugpiūčio 10 d. numeryje rašo, kad JAV užsienių rekalų ministeris Byrnes esąs įsitikinęs, kad Rytų Europos žmonės, kurie tarp dviejų pasaulinių karų paragavo laisvės, niekuomet nenurimsią, kol jiems nebus duota tiek pat ar net daugiau laisvės negu jie pirmiau turėjo. Tai reiškia, kad jie niekuomet neprisitaikys prie sovietų geležinės uždangos, kuri slopina jų laisvę.

Tosiau „Newsweek" pastebi, kad min. Byrnes tikįs, jog Rytų Europos žmonės su viltimi žiūri į JAV padėtį jiems atgauti nepriklausomybę ir yra dėkingi už bet kokią pagalbą arba bent moralinį paskatinimą. Kai kurie specialistai manąs, kad šios kalkuliacijos gali vaidinti tam tikrą vaidmenį pasaulio politikoj per daugelį metų.

Prie šių „Newsweek" minčių „Draugas" pastebi, kad šis žurnalas keliais atvėjais anksčiau rašęs, jog Rytų Europos, tuo būdu ir Lietuvos padėtis esanti beviltiška. Vienas jo redaktorių savo laiku paabejojęs net apie Baltijos valstybių teisę į nepriklausomybę. Dėl to jis susilaukęs iš lietuvių ir kitų baltiečių eibes griežčiausių protestų. Dabar esą matyti, kad žurnalas įsitikinęs nepalaužiama baltiečių valia ir jų ryžtingumu siekti laisvės, kuris esąs toks didelis, kad niekas negali jo sustabdyti.

Mūsų misija svetimoje žemėje

Būna įvairių sukakčių. Vienų sukakčių metu prisimenamos bei atžymimos šviesaus gyvenimo prošvaistės, gi kitomis sukaktimis tenka atsigręžti į valandas, kupinas liudesio ir skausmo. Tačiau kokia bebūtų sukaktis — visuomet siekiama iš jos pasimokyti, telkti jėgas, jas vienaip ar kitaip perrikiuojant ateities gyvenimui. Šią vasarą ir šį rudenį lietuvių tautos dalis, karo griūties atblokšta į Vakarų Europą, atžymi dviejų metų svetimų durų varstymo sukaktį. Šios liūdesį ir nevilį keliančios sukakties proga yra būtina kiekvienam iš mūsų pažvelgti į save ir susimąstyti dėl ateities. Savaime suprantama, jog po tokios didelės spūsties sunkių išgyvenimų, prieš akis neturint bent kiek aiškesnės būsimo rytojaus apybraižos, reikia didelių pastangų, kad pajėgtumei sutelkti jėgų atsargas ateičiai. Tai padaryti sunku ypač dėlto, kad išgyventieji metai svetimoje pastogėje mūsų jėgų neskatino, priešingai, netikrumu apgaubtomis pasiūlomis jas gniovė. Ir vis dėlto, neatsižvelgiant į mus traiškomus sunkumus, buvo imamasi darbo tiek organizacinėje srityje, tiek kultūrinių pasireiškimų plotuose. Vieni dirbo, kiti atidėliojo patogesniam metui. Dėl to ir rezultatas nėra tokio dydžio, kokio norėtume, dėl to šios sukakties proga yra būtinas susimąstymas dėl rytojaus, ypač dar ir dėlto, kad jis gali atnešti dar didesnių išgyvenimų pasiūlos.

Pažvelgus į per dvejus metus svetimais laukais nueitą kelią teigiama yra tai, kad mes nenutolome nuo savo tautos aspiracijų, nuo laisvės ilgesio. Priešingai — kiekvienas, rodosi, būsime prie savo žemės gyvybinių reikalų dar daugiau priartėję, bent juos raiškiau supratę. Savo žemės, savos pastogės ir savo gyvenimo ilgesys kaip tik ir yra paskatu žengiant svetimos žemės grubiu keliu, einant blaškomiems netikrumo skersvėjų, kada dažnai pasigendame užuojautos ar bent pakankamo mūsų padėties supratimo bei įvertinimo iš mus supančių žmonių, ypač iš gyvenimo rikiuotojų. Dėl to savoje bendruomenėje ieškojimas šilimos yra gyvybinės reikšmės. O jį teįmanu pasiekti vieningos linkmės darbu ir sugyvenimu. Gera, kad tai dažnas supranta, apie tai kalbama, belieka tuos užmanymus įtikrovinti nuoširdžiu darbu, lydimu nuoširdaus sugyvenimo. Tada ir mūsų tremties gyvenimo misija, apie kurią Dr. B. Pašilis-kis kalba „Mūsų Kelio" 41 Nr., įgaus aiškesnę linkmę.

Straipsnio autorius vadovaudamasis mūsų tremties gyvenimo pavyzdžiais, teisingai pastebi mūsų pastangose ir veiksmuose stoką pakankamumo. Gyvenimas tremtyje neturėtų atestuoti beprasmį ir betikslį blaškymąsį. Tuo atveju mes neturėsime pasiteisinimo prieš savo tautą, palikusią saugoti sodybų. Mūsų, tremtinių ir pabėgėlių, uždavinys — lietuvių tautos siekimų propagavimas ir teigiama lietuvio vardo atestacija. Ši mūsų gyvenimo ir mūsų pastangų linkmė būtina. Laikydamiesi šios linkmės mes pateisinsime savo buvimą svetimuose pasviečiuose. S. M.

Lietuvių tremtinių sveikatos būklė

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus sanitarijos ir medicinos reikalų skyriaus vedėjas prof. Dr. V. Kanauka Lietuvos Raudonojo Kryžiaus biuletenyje pateikia žinių aktualiais lietuvių sveikatos klausimais tremtyje. Nors tikslių skaitlinių žinių apie pasireiškiančius susirgimus neįmanu paskelbti, — pažymi prof. Kanauka, — kadangi ne visi Lietuvos Raudonojo Kryžiaus skyriai pasistengia laiku prisiųsti išsamius pranešimus, tačiau ir iš gaunamų pranešimų esą galima susidaryti apytikrį vaizdą apie lietuvių tremtinių sveikatos būklę.

Daugiausia susirūpinimo kelia tuberkuliozė. Į šį skaičių neįeina įtariamieji tuberkulioze, kurių taip pat yra nemaža. Tikrų džiovininkų skaičius galįs būti didesnis, nes ne visi sergantieji į registraciją patekę. Atviri džiovininkai išskiriami ir gydomi Unrros arba vokiečių sanatorijose. Džiova sergančius Lietuvos Raudonasis Kryžius stengiasi pagal galimumą paremti pinigais bei papildomu maistu. Bet efektingiau spręsti kovos su džiova problemą ir sergantiems pagalbos reikalą Lietuvos Raudonasis Kryžius tuo tarpu yra bejėgis, nes neturi net teisinių nei materialinių galimybių.

Epideminių susirgimų apkrečamomis ligomis, jei neskaityti pasitaikiusių susirgimų kokliušu, nepasireiškė. Sporadiniai susirgimai difteritu, tymais, vėjaraupiais ir vidurių šiltine buvo greit likviduojami.

Lytinėmis ligomis susirgimų pasitaiką retokai. Tarp kasdieninių ūminių susirgimų vyrauja kvėpavimo organų susirgimai nuo persišaldymo. Dažnoki virškinamojo trakto sutrikimai ir įvairūs infekciniai odos susirgimai.

Lietuvių tremtinių ir pabėgėlių sveikatos būklė, atsižvelgiant į esamas gyvenimo sąlygas, yra patenkinama. Mirimų skaičius nėra didelis. Pagal turimus duomenis, kurie liečia 17.921 tremtinių įvairiose aliantų okupuotos Vokietijos vietose, išskyrus Sovietų zoną, mirimų užregistruota 0,2%, o gimimų 0,64.%. Maždaug toks gimimų ir mirimų skaičius iš ketvirčio Vakarų Vokietijoje gyvenančių lietuvių. Nėra duomenų manyti, jog didesnis mirimų skaičius tame lietuvių tremtinių skaičiuje, apie kurį oficialių duomenų neturima. Tektų susimąstyti dėl prieauglio.

„SVENTOJI ŠEIMA"

S. m. spalio mėn. 18 d. numeryje „Izvestia" įsidėjo straipsnelį, pavadintą „Šventoji šeima", kuriame rašoma: „Kada pats Churchillis visame pasaulyje po triukšmingos erupcijos stropiai saugo opozicijos lyderio kėdę parlamente, jo sūnus Randolfas Amerikoje, o žentas Anglijos provincijose sako antisovietines kalbas.

Šita šventoji šeima agituoja turinčius į tai palinkimą ir nori užpildyti žaidimą politinėje scenoje, kur kiekvienas turi rolę". N. Y. Herald Tribune.

NAUJOS KNYGOS

Stepas Zobarskas: SAVAME KRAŠTE. Novelių rinkinys. Išspausdinta 18 novelių. Išleido „Patria" Tiubingene. Tiražas 5.000 egz. 248 psl. Kaina RM 8.—

Vyt. Alantas: ANT SIŪBUOJANČIOS ŽEMĖS. 9 novelės ir 1 vieno veiksmo vaidinimas. 152 pusl. Kaina RM 5.— Išleido knygų leidykla „Sudavija". Platina V. Šulaičio knygų leidykla Giunzenhausene.

PĖDSAKAI. Lietuvių kultūros ir visuomenės žurnalas Nr. 2. Fulda, 1946 m. rugsėjo mėn. Redaktorius St. Būdavas. Šiame numeryje rašo Bern. Brazdžionis, Nelė Mazalaitė, Prof. Vacl. Biržiška, Alė Nakaitė, Alf. Tyruolis, Dr. J. Balys, St. Būdavas, Mykolas Vaitkus ir kt. Tiražas 1500 egz. Kaina RM 5.—

Alfonsas Nyka - Niliunas: PRARADIMO SIMFONIJOS. Poezija. Iliustravo Kazys Janulis. Išleido „Patria" Tiubingene. Tiražas 1000 egz. 128 pusl. Kaina RM 6.—

LIETUVA. Maži Lietuvos vaizdų albumėliai. Trys serijos: Vilnius, Kaunas, įvairūs Lietuvos vaizdai. Leidinėlių vertė dėl blogo techniško spaudos darbo ir perdaug plono popieriaus nedidelė. Spausdinta Augsburge. Išleido „Lithuania", Neuffen. Kaina nepažymėta.

„Moterų Žodis". Dvisavaitinis „Žiburių" priedas moterims. Nr. 1. Augsburgas, 1946. X. 12. Redaguoja P. Janutienė.

Hanau skautų metinės

1945 metais rugpiūčio mėn. 18 d. skautas vytis vyr. skilt. Juozas Prušinskas Hanau stovykloje sušaukia steigiamąjį susirinkimą ir įsteigia mišrią berniukų — mergaičių draugovę, į kurią įsirašo apie 60 jaunuolių. Trūkstant patyrusių tos srities vadovų, nesant literatūros ir mažo mūsų visuomenės domėjimosi, darbas buvo labai sunkus, bet, nežiūrint į tai, vyr. sklt. J. Prušinskas ūpo nenustoja, rankų nenuleidžia, bet visą savo laisvą laiką pašvenčia tam darbui ir pasisekimas aiškiai lydi jo darbą.

Po dviejų mėnesių jau yra 3 draugovės: Dr. J. Basanavičiaus, D. L. K. Birutės ir jaunesniųjų skautų. Viso 93 skautai ir skautės. 1945 metų spalių mėn. 18 dieną steigiamas tuntas.

Įsisteigus tuntui, nustatomos pagrindinės veikimo gairės: Tėvynės meilė — Tėvynės pažinimas ir, atsižvelgiant į mūsų tautos ateitį — specializavimasis. Berniukams technikoje — šoferiavimas, elektrotechnika, o mergaitėms — ligonių slaugymas — samaritiečių kursai r liaudies menas. Iš tų numatytų specializavimosi šakų kolkas pilnai įgyvendinta ir sėkmingai veikia seserų samaritiečių kursai, gi kitos šakos dėlia įvairių ne nuo skautų priklausančių priežasčių, vykdomos tik iš dalies.

1945 m. gruodžio mėn. 8 d. įvyko pirmas pusiau viešas skautų pasirodymas. 32 Dr. J. Basanavičiaus draugovės skautai davė įžodį ir pasižadėjo būti ištikimi Dievui, Tėvynei ir padėti Artimui. Ta pačia proga draugovei buvo įteikta vėliava. Mūsų skautai išėjo viešumon, pasirodė būrys jaunuolių, kuklia, bet gražia skautiška uniforma ir ne vienam stovyklos gyventojui pasirodė džiaugsmo ašaros akyse, lyg tarytum jis pamatė gyvą Lietuvą.

Šis įvykis ir skautiškoji Kalėdų eglutė sujaudino ir daugiau jaunimo ir jau 1946 m. sausio mėn. 1 d. tunte buvo 213 skautų-čių — viso 5 draugovės: 4 skautų ir 1 skaučių.

Sausio — vasario mėnesiais buvo tikras jaunimo antplūdis ir kovo mėn. 1 d. skautų eilėse buvo 319 narių. Tame laikotarpyje įsijungė į skautų eiles ir daugelis dar Lietuvoje buvusių skautų — čių, kurie iš pradžių laikėsi šiek tiek atokiau. Tame laikotarpyje įsisteigė 3 skaučių draugovės: 1 vyr. skaučių ir 2 jaun. skaučių. Kovo mėn. įsisteigė dar viena skaučių draugovė.

Gegužės mėn. 26 d. įsisteigė atskiras skaučių tuntas.

Iš skautų viešojo visuomeninio gyvenimo tenka pažymėti Lietuvos Nepriklausomybės Vasario 16 dienos minėjimą, Šv. Kazimiero minėjimą ir ypatingai Motinos Dienos, gegužės mėn. 5 d. šventės surengimą.

Šiuo laiku Geležinio Vilko tunte yra 6 draugovės įvairių specialių paskirčių, būtent: „Dr. J. Basanavičiaus", skautų vyčių „Pulk. J. Šarausko", „Dariaus — Girėno" oro skautų, „D. L. K. Algirdo" jūros skautų laivas, „D. L. K. Vytenio" ir „D. L. K. Gedimino" jaun. skautų draugovės. Viso 190 jaunuolių. Maždaug tokį pat skaičių turi ir Neringos skaučių tuntas, taigi, viso skautų—čių eilėse Hanau stovykloje yra susibūrę netoli 400 jaunimo.

Didžiausia skautų globėja, rūpintoja ir visokeriopa rėmėja yra ponia Heath, už ką mūsų skautai yra ir be abejo ateityje bus labai dėkingi ir niekad jos nuopelnų nepamirš. Iš lietuvių įstaigų skautai ypač dėkingi yra mūsų paštui, kuris ne tik moraliai, bet ir materialiai yra juos parėmęs.

Minėdami savo metines, skautai tikisi, kad ir ateityje, kuomet jie daugiau ir giliau pažins skautybės idėją, jie galės kaip mūsų visuomenei, taip ir mūsų tautai, bei Lietuvai dar geresniais ir naudingesniais būti. Jie dirbs ir kovos dėl šviesesnės Lietuvos ateities ir nepriklausomo, laisvo valstybinio gyvenimo.

vn.

NAUJAS ESTŲ LAIKRAŠTIS

Detmolde š. m. spalių 11 d. pasirodė naujas estų tremtinių laikraštis „Sonumid". Jį redaguoja žinomas estų žurnalistas Karl Kesa. „Sonumid", kaip ir latvių „Nedelas Apskats", yra leidžiamas Baltų Centrinės Tarybos Detmolde.

Dabar lietuviai nekantriai laukia pasirodant ir naujojo lietuviškojo laikraščio britų zonai. Kaip teko girdėti jį redaguos prityręs žurnalistas J. Pronskus. J. Gerkėnas.

TAUTŲ S-GOS RŪMAI TENKA JT

Bernas. Šveicarijos vyriausybė sudarė nuostatus buvusio Tautų s-gos pastato panaudojimo JT reikalams.

PLANUOJAMAS ŪKIS ARGENTINOJE

Buenos Aires. Argentinos prezidentas Peronas pareiškė, kad pagal 5 metų planą Argentinos ūkis busiąsa pajungtas valstybės tarnybai.

2. KARO NUSIKALTĖLIŲ PARTIJA

Nürnbergas. Netrukus prasidėsiąs karo nusikeltėlių procesas prieš Guderianą, Milchą ir Bodenschatzą.

ANGLIŲ ISKASIMAS

Hamburgas. Britų karinės vyriausybės pranešimu Ruhro srityje rugsėjo mėn. iškasta anglies 4.970.000 to.

ATVIRAS LAISKAS REDAKCIJAI

S. m. rugsėjo mėn. 17 d. „Mintis" 170 Nr. paskutiniame puslapyje tilpusioje, Werdeno Unrra 130 skyriaus metinių sukakties minėjimo žinuteje yra paminėtas mano, kaipo menininko, vardas.

Labai džiaugiuosi, kad Werdeniečiai taip aukštai įvertino mano dekoravimo darbus. Ir net suteikė menininko vardą. Gal būt, kada nors, juo ir būsiu, bet dabar esu tik mėgėjas dekoratorius.

Motamai autorius tai padarė kieno nors klaidingai painformuotas ir manęs asmeniškai nepažindamas, nes vos pora mėnesių čia tegyvenu, ir manau, kad autorius ne dėl savo kaltės man suteikė menininko vardą, kurio atsisakau. Su pagarba: A. Kudirka.

AMERIKA ĮSTEIGĖ AMBASADĄ AUSTRALIJOJE

Naujorkas. Amerikos reikalų vedėjas Australijoje Buttleris paskirtas ambasadorium. Pradėdamas tas pareigas jis akcentavo santykių draugiškumą tarp Amerikos ir Australijos, kuris visiškai nekliudąs Australijos ir Anglijos santykiams

SUSISIEKIMAS BE VIZŲ

Hagа. Anglijos užsienio reikalų ministerija pranešė Belgijos ir Olandijos vyriausybėms, kad ji sutinka pašalinti vizas įvažiuojantiems į tas valstybes, jei ir jos taikys tas pačias priemones Anglijos keleiviams.

AMERIKOS ŽYDŲ AKCIJA DĖL IMIGRACIJOS

Kaip praneša Associated Press, vadovaujant „Lenkijos Žydų Federacijai" Amerikoje buvo sušauktas 15-kos žydų tautinių organizacijų suvažiavimas Naujorke, kuriame nutarta pradėti kampaniją dėl įsileidimo 100.000 Europos žydų pabėgėlių į JAV.

Federacijos pirmininkas Dr. Tanenbaumas savo kalboje apgailestavo, kad Europos pabėgėliai žydai yra gavę daug pažadų dėl jų įkurdinimo, tačiau yra maža padaryta dėl šių pažadų išpildymo.

Tojе kampanijoje numatoma įteikti peticijas prezidentui Trumanui ir kongresui, prašant pakeisti veikiančius imigracijos įstatymus, kad žydai iš DP stovyklų Austrijoje, Vokietijoje ir Italijoje, o taip pat ir iš Lenkijos būtų įsileidžiami į JAV.

Taip pat bus reikalaujama po lapkričio mėn. 5 d. rinkimų tuojau sušaukti kongreso sesiją, kurioje ir turėtų būti padarytas imigracijos įstatymo pakeitimas.

Be to, žydų įkurdinimo problema turėtų būti tarptautiškai sprendžiama šiame visuotiniame susirinkime (kuris kaip tik dabar prasidėjo), nustatant taisykles ir tinkamas įvažiavimo kvotas tarp įvairių valstybių, kurios yra JT nariai, pareiškė Dr. Tanenbaumas.

IŠ KALĖJIMO Į DIREKTORIAUS BUTĄ

Nürnbergas. Franzas von Papenas išėjo iš kalėjimo ir kol kas gyvens Nürnbergo kalėjimo direktoriaus bute.

VOKIETIJOJE DAUG NORINČIŲ STUDIJUOTI

Maincas. Į Johano Gutenbergo vardo universitetą Maince prašėsi priimami 10.000 klausytojų, iš kurių tik 1.500 prašymai galėjo būti patenkinti.

Mintis

Thought * Lithuanian Daily Newspaper * Permitted by UNRRA Team * Eina kasdien be šventadienių * Atsakingasis redaktorius ir leidėjas J. Vasaitis * Memmingenas, Postschliessfach 110 * Prenumerata mėn. 10 RM * Atskiras numeris 40 pf. * Konto: Volksbank Memmingen e.G.m.b.H. Memmingen (Bay.) Nr. 9149 * Spausdina Druckerei- und Verlagsgenossenschaft e. G. m. b. H., Memmingen (Bayern).